

Козацький НВК
«загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – ДНЗ»
Бочечківської сільської ради

Конспект уроку
зарубіжної літератури
у 8 класі
*«Позакласне читання.
Золота доба
персько-таджицької
літератури»*

Підготувала і провела
вчитель Краснолуцька О. І.

2019 – 2020 н. р.

Тема: Позакласне читання. Золота доба персько-таджицької літератури.

Мета:

- **навчальна:** формувати ключові освітні компетентності та вміння розуміти філософські погляди поетів на життя, людину, світ і місце людини у ньому; сприяти усвідомленню учнями загальнолюдського значення віршів Омара Хайяма;

- **розвивальна:** удосконалювати критичне мислення та навички дослідницької роботи;

- **виховна:** прищеплювати почуття власної гідності, жагу до життя, високі моральні якості особистості, людяність, порядність.

Тип уроку: урок застосування набутих знань, умінь і навичок.

Форма проведення уроку: квест.

Обладнання: глобус; фото колаж «Чарівний Схід»; буктрейлер, роздавальний матеріал, аудіо записи, мультимедійна презентація.

Хід уроку

I Організаційний момент

(Урок триває під тихе звучання східних мелодій)

II Формування мети і завдань уроку

1. Слово вчителя.

Сьогодні на уроці ми здійсимо уявну подорож на Схід... Незвичайний, непізнаний, таємничий. Зі своїми суворими законами, мечетями, мінаретами, із казковими скарбами султанів і дивовижними малюнками письмен, загадковими красунями, великою мудрістю, східною культурою. А допоможе нам у цьому квест – зустріч із генієм східного Відродження. Хто це? Ви дізнаєтесь на слідкуючій зупинці.

2. Знайомство із правилами проведення квесту.

- За одну зупинку можна виконати тільки одне завдання.
- Завдання щоразу ускладнюватимуться.
- Послідовність квесту порушувати не можна.
- Виконали завдання недосконало – маєте шанс на повторне від координатора.
- Якщо невдало виконаєте повторне завдання, матимете «мінус» в оцінюванні.
- Категорично заборонено ображати один одного, глузувати з інших.
- Якщо ви пройдете квест до кінця, отримаєте в журнал оцінку – 12 балів.
- При виконанні завдання можна звітувати світлинами.
- Якщо виявиться, що граєте нечесно, то маєте полишити квест без оцінювання за темою.

III Актуалізація опорних знань.

Зупинка 1 «Склади колаж»

(Діти знаходять поміж білих аркушів завдання).

*Складіть колаж «Чарівний Схід».

Зупинка 2.

*Випишіть ключові літери – наступну підказку. У такий спосіб ви дізнаєтесь, про який твір або автора йдеться за мінімально кількістю подій та фактів.

Підказки

1. Перша літера відгадки – друга літера третього слова першого факту.
2. Друга літера – остання літера п'ятого слова другого факту.
3. Третя підказка – третя літера другого слова четвертого факту.
4. Четверта літера відгадки – друга літера п'ятого слова четвертого факту.
5. П'ята літера – восьма літера четвертого слова п'ятого факту.
6. Шоста літера – четверта літера сьомого слова п'ятого факту.
7. Сьома літера – остання літера п'ятнадцятого слова шостого факту.
8. Восьма літера – четверта літера першого слова сьомого факту.
9. Дев'ята літера – перша літера четвертого слова сьомого факту.

Факти

1. Сучасники називали його «перекладачем думок неба мовою людей».
2. Він був справді вдатним *ученим* – енциклопедистом свого часу, його винагородили титулом імама Хорасана, ученого мужа століття, знавцем грецької науки, царя філософів Сходу і Заходу.
3. Відомо лише, що «у 17 років він досяг глибоких знань у всіх галузях філософії».
4. Був «знавцем мовознавства, мусульманського права та історії» а також «послідовником Абу Алі Сіна у різних галузях філософських наук» (Ал-Бейгакі, історик XII ст..)
5. Був запрошений султаном *Малік –шахом* за вимогою *Нізам аль-Мулька* (візиря Мелік- шаха) – аби очолити палатову обсерваторію.
6. Протягом п'яти років у складі групи астрономів вів наукові спостереження в обсерваторії та розробив *новий* календар, що відзначався високим ступенем точності.
7. *Досягнуті* цим поетом *математичні* результати належать до трьох напрямків: до алгебри, до теорії паралельних та теорії відношень і вчення про число.

Відповідь-підказка: Омар Хайям.

Перегляд бек трейлеру «Омар Хайям».

IV. Мотивація навчальної діяльності.

Експрес – бесіда

- Як ви вважаєте, що необхідно людині, щоб мудро прожити життя?
- А чи цікаво вам, які правила вважав найголовнішим вчений, поет, філософ Омар Хайям? Він сказав про це у своїх рубаї.

V. Квест «До слова мудрих слухом прихились».

Зупинка 3 «Тайнопис».

Перед вами - зашифровані тайнописи. Потрібно відімкнути замок, дібравши ключ. Розшифруймо тайнописи! Для цього потрібно доповнити рубаї та афоризми Омара Хайяма. Пропущені слова чи словосполучення зашифровані цифрами.

Тайнопис

I команда

- 3, 21, 11 (**Всі**) таємниці пильно зберігай,
Щоб не дізнався нелюд і шахрай.
І знай: як з іншими ти поведешся,

Того від інших і собі чекай.

- Якби мені до 20, 23, **15** (*рук*) –
скрижалі Долі,
Я розписав би їх по власній волі!
Із світу вигнав би всі смутки, болі,
Чолом небес досяг, не жив би долі!
- Щоб 16, 23,5, 20,**19** (*мудро*) життя
прожити, треба чимало знати.
- 15, 30, 5, **11**,17,1 (*Людина*) –
це істина світу, вінець, знає це
не кожен, а лише мудрець.
- Зло від 5, 18, 2, 20, **1** (*добра*)
Не народжується, втім, як і добро від зла.
Тільки людський погляд їх може розрізнити!

II команда

- Ні, не гнітять мене перестрахи й жалі,
Що вмерти мушу я, що строки в нас малі:
Того, що суджено, боятися не треба.
Боюсь несправедно прожити на 9, 6,16,15, **12** (*землі*).
- **23**, 3, 11, 13 (*Твій*) ворог – небеса коловоротні.
Без друзів ти, всі дні твої самотні.
Будь сам собою, не гадай про завтра,
В минуле не дивись, живи сьогодні!
- Раді б грішники в **21**,1, 13 (*рай*),
Та дороги не знають...
- Адже зовсім **18**, 6, 3, 1, 8, 15, 10, 3, 18 (*неважливо*) -
від чого помреш,
Куди важливіше – для чого народився.
- І юних, і старих – всіх поглинає час,
І невеликий нам дається днів запас.
Ніщо не вічне 22, **24**, 22 (*тут*): ми підемо так само,
Як ті, що вже пішли й що 19, **21**, 10,13, 5, 23, 22, 32 (*прийдуть*)
після 17, 1, 21 (*нас*).

Відповідь – підказка: вікторина – ура.

Зупинка 4 «Літературна вікторина».

Літературна вікторина

1. Титул монарха в перській державі. (**Шах.**)
2. Релігія завойовників-арабів. (**Іслам.**)
3. Літературна перська мова. (**Фарсі.**)
4. Перський поет, якого називали «Адамом перських поетів». (**Рудакі.**)
5. Конфлікт між поетом та правителем закінчився тим, що Рудакі ... (**було осліплено.**)
6. Назвіть відомих перекладачів перських поетів українською мовою. (**А. Кримський, П. Лозієв, В. Мисик.**)
7. Що означає ім'я Омар? (**Життя.**)
8. У праці якого поета була записана формула, яку через кілька століть назвуть біномом Ньютона. (**У першому математичному трактаті Хайяма.**)
9. Коли святкують усвітній день пам'яті Омара Хайяма? (**18 травня**)
10. Хто уперше використав жанр рубаї? (**Рудакі.**)
11. Рукопис «Рубайят Омара Хайяма було втрачено через страшну катастрофу, що сталася 1912 року. Що це була за подія? (**Загибель «Титаніка».**)
12. Чотиривірш, часто філософського змісту, у якому зазвичай римуться перший, другий і четвертий рядки. (**Рубаї.**)
(У класі захована скринька, у якій команди знаходять листи із завданнями вікторини. Останнє завдання вікторини – підказка для наступної зупинки).

Зупинка 5 «Я – філософ»

Уявіть, що ви – відомий філософ, якому не байдужа доля людства. Складіть на прикладі рубаї Омара Хайяма власне рубаї, пам'ятаючи про основні правила складання, - ааба. Можна скласти рубаї про обраний предмет.

VI. Рефлексія.

Зупинка 6 «Веселка»

Оберіть улюблений колір веселки і висловіть свою думку про урок:

- Червоний – «Тепер я можу ...»;
- Оранжевий – «Я навчився (-лася) ...»;
- Жовтий – «Було складно ...»;
- Зелений – «У мене вийшло ...»;
- Блакитний – «Було цікаво ...»;
- Синій – «Мене здивувало ...»;
- Фіолетовий – «Сьогодні я дізнався (-лася) ...».

VII. Підбиття підсумків уроку

Зупинка 7 «Вузлик напам'ять»

Учитель. Я хочу подарувати вам життєву пораду від мудрого Омара Хайяма(дарує картки з прадами кожному учневі). Ми не коментуємо ці слова, але вчитаймося і поміркуємо над їхнім змістом. Тоді ви зрозумієте, чому Омара Хайяма називають *мудрим*.

VII. Домашнє завдання.

Вивчити 2-3 рубаї О. Хайяма напам'ять; записати у зошиті роздуми про життя, щастя, радість.